

Fransk begyndersprog A - Stx

Vejledning / Råd og vink

Afdelingen for gymnasiale uddannelser 2010

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i de gymnasiale uddannelser, findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser, herunder læreplanerne. Denne Vejledning / Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til disse bestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Desuden gives eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

1. IDENTITET OG FORMÅL	2
2. FAGLIGE MÅL OG FAGLIGT INDHOLD	2
2.1 Faglige mål	2
2.2 Kernestof	5
2.3 Supplerende stof	6
3. TILRETTELÆGGELSE	7
3.1 Didaktiske principper	7
3.2 Arbejdsformer	8
3.2.1 Lytteforståelse	9
3.2.2 Samtalefærdighed, herunder arbejde med ordforråd	10
3.2.3 Læseforståelse	11
3.2.4 Mundtlig redegørelse	12
3.2.5 Det skriftlige arbejde	12
3.2.6 Lektielæsning	13
3.3 It og medier	13
3.4 Samspil med andre fag	14
3.4.1 Studieretningsforløbet	15
3.4.2 Studieretningsprojektet	16
4. EVALUERING	18
4.1 Løbende evaluering	18
4.2 Prøveformer	18
4.2.1 Undervisningsbeskrivelser	18
4.2.2 Den skriftlige og den mundtlige prøve	19
4.3 Bedømmelseskriterier	21
4.4 Karakterbeskrivelser	22

1. Identitet og formål

Læreplanen for fransk tager udgangspunkt i de fire kompetencer fra rapporten *Fremtidens Sprog* (Undervisningsministeriet 2003, s. 19):

- *sprogfag som vindue mod verden*
Eleverne skal kunne bruge fransk som adgangsvej til at forstå, hvad der sker i fransksprogede samfund og kulturer og dermed opbygge en global orienteringsevne.
- *kommunikation med elevrelevante målgrupper*
Eleverne skal kunne kommunikere med elevrelevante målgrupper, dvs. det er elevernes kommunikationsbehov, der er udgangspunktet. Men målgruppen er ikke kun den, som eleverne i deres øjeblikkelige situation oplever behov for at rette sig imod.
- *æstetisk forståelse og respons*
Fransksprogede tekster er ikke kun et redskab, men også noget der skal opleves. Det betyder, at franskfaget bør appellere til og fremelske litteratur-, kunst- og kulturoplevelser samt forståelse af og reaktion på disse.
- *interkulturel transmission*
Den interkulturelle kompetence er i fokus, fordi globaliseringen har øget bevidstheden om betydningen af at kunne aflæse og formulere budskaber i forskellige kulturelle situationer. Denne kompetence skal afspejle en moderne bevidsthed om evnen til at håndtere kulturel afstand, men bør også knytte an til konkrete pragmatiske færdigheder.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

Eleverne skal kunne forstå hovedindholdet, når der tales fransk om kendte såvel som almene emner, formidlet gennem forskellige medier.

Hermed menes, at eleverne skal vænnes til at forstå hovedtræk uden at fokusere på detaljen. Kendte emner er emner, der er kendte for den person, der taler om dem, og kendte for eleverne via undervisningen. Almene emner er emner, som eleverne kan få brug for i en almindelig samtale, dvs. personrelaterede emner eller nære samfunds- og kulturelrelaterede emner.

Lytteforståelse skal trænes gennem samtale i klassen, gennem lytteøvelser af forskellig art, samt ved brug af forskellige medier, fx film, cd og Internet. Det vil være hensigtsmæssigt at benytte sådanne lytteøvelser hyppigt, gerne flere gange om ugen.

Eleverne skal kunne deltage i samtale og diskussion på et klart og nogenlunde flydende fransk om kendte såvel som almene emner.

Eleverne skal kunne indgå i samtale og diskussion om almene emner og om kendte emner på et fransk, der er forståeligt og uden alt for mange pauser. Eleverne skal beherske den relevante grammatik, dog således at det er vigtigere, at eleverne udtrykker sig klart og nogenlunde flydende, end at alle detaljer er korrekte.

Eleverne skal kunne læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster fra forskellige litterære og ikke litterære genrer, herunder medietekster.

Det er et fagligt mål, at eleverne skal kunne læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster, både litterære og ikke-litterære. Ved medietekster forstås tekster fra massemedier (fx aviser, film, tv), interpersonelle medier (fx mobiltelefoner og e-mail) og kombinationer af disse, fx internettets sociale netværk.

Det betyder, at ubearbejdede tekster og medietekster indgår naturligt i læsningen af emner. Imidlertid kan der i et emne forekomme enkelte bearbejdede tekster, dog ikke fra begyndersystemer.

Ubearbejdede tekster er:

- Tekster og tekstuddrag, som er forsynet med forfatter og/eller kildeangivelse
- Tekster forfattet med henblik på undervisning, som ikke adskiller sig fra autentisk fransk
- Letlæsningstekster af en sværhedsgrad, der omfatter mindst 2500 ord
- Oversættelser til fransk fra minoritetssprog inden for de fransktalende områder
- Eventyr, sagn og legender af fælleseuropæisk oprindelse skrevet på fransk

Tekster af ovennævnte typer, som er forsynet med gloser, anses ligeledes for at være ubearbejdede. For at sikre den faglige progression og for at nå de faglige mål for tekstlæsning er det nødvendigt at tilrettelægge emnelæsningen således, at eleverne hurtigt vænnes til at læse ubearbejdede tekster.

Eleverne skal mundtligt kunne præsentere og redegøre for en kendt problemstilling på et klart og nogenlunde flydende fransk.

Det er vigtigt, at eleverne bliver i stand til selvstændigt at fremlægge en kendt problemstilling. Det betyder, at eleven skal kunne fremlægge problemstillingen i et nogenlunde flydende sprog, uden at alle detaljer nødvendigvis er korrekte, men med brug af relevante forbindere.

Eleverne skal kunne udtrykke sig skriftligt om en given problemstilling på et enkelt og sammenhængende fransk samt oversætte en enkel dansk tekst til fransk.

Eleverne skal kunne skrive enkle tekster, dvs. de må gerne udtrykke sig ved hjælp af mange hovedsætninger, og de skal kunne oversætte enkle tekster præcist. Den grammatiske korrekthed vægtes højest i oversættelsesdisciplinen.

Eleverne skal kunne analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige litterære og ikke-litterære genrer samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, historiske, samfundsmæssige og litterære sammenhænge.

Den enkelte tekst indsættes i den eller evt. de relevante sammenhænge og ikke nødvendigvis i alle ovennævnte fire på én gang.

Eleverne skal kunne anvende det erhvervede kendskab til fransk og frankofon kultur, litteratur, historie og samfundsforhold i samtale på fransk og i arbejdet med de studerede emner.

I samtalen på fransk samt i det skriftlige arbejde anvendes viden og termer, således at de behandlede emner relateres til ovenstående forhold.

Eleverne skal kunne perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone kultur- og samfundsforhold til andre kultur- og samfundsforhold.

Eleverne skal kunne perspektivere til danske forhold såvel som til andre relevante landes forhold. Hvilke lande, der er relevante i denne sammenhæng, afhænger af flere faktorer, herunder bl.a. emnet, studieretningsfag, valgfag og elevgruppen.

Eleverne skal kunne demonstrere viden om fagets identitet og metoder

Sprogfagene har tre søjler, som hele tiden er i spil og som er gensidigt afhængige af hinanden: sprogfag er vidensfag, færdighedsfag og kulturfag.

Dette skal gøres eksplicit for eleverne. På grund af de mange større og mindre delelementer i undervisningen kan eleverne let risikere at miste helhedsforståelsen af sprogfagene, hvorfor det vil

være hensigtsmæssigt at stoppe op en gang i mellem og klargøre, hvad der er undervisningens fokus lige nu, og hvordan det hænger sammen med fagets identitet og metode. Det er således afgørende, at eleverne er bevidste om, at sprogfag fx ikke "kun" er grammatik og udtryksfærdighed, men at indholdssiden og kultursiden er væsentlige dele af faget, som i et snævert afhængighedsforhold med selve sproget, - sprog uden indhold er uinteressant. Det er derfor heller ikke i fransk ligegyldigt hvad man læser, bare man læser noget. De tekster, der vælges, skal således have en vis udtrykskraft i form og/eller indhold.

Som et humanistisk fag er fagets genstandsfelt først og fremmest mennesket som kulturskabende og kulturskabt væsen, og mennesket som subjekt, idet mennesket mener noget, vil noget og føler noget, som udtrykkes via menneskeskabte produkter. Således udtrykker de menneskeskabte produkter et budskab, en mening eller en følelse.

Overordnet set er hermeneutikken den paraply, der samler det vi *gør* i sprogfagene: Vi fortolker meningsfulde udsagn, idet det mennesket mener, føler og vil, udtrykkes i produkter, i tegn og sprog, som skal forstås, dvs. analyseres og fortolkes. Pointen er, at der aldrig er noget tegn, nogen ytring, som er uden sammenhæng. Mennesket er indlejret i sin kultur og sit sprog og sætter sig nye kulturelle og sproglige spor.

I sprogfagene står tekstlæsningen på fremmedsproget således centralt, og eleverne skal lære at stille følgende spørgsmål og besvare dem:

- hvad siger teksten og hvorfor?
- hvad er det forfatteren /afsenderen vil sige og hvorfor? (intentionalitet)
- hvordan kommer intentionaliteten til udtryk, og hvorfor?
- i hvilken sammenhæng (hvilken tradition indgår det i, tråde til forfatterens liv og værk)
- hvordan er sammenhængen mellem tekstens udtryk/intentionalitet og epokens
- hvilken historisk og/eller samfundsmæssig kontekst skal teksten forstås i.

Det er her vigtigt at understrege, at den historiske og/eller samfundsfaglige dimension netop er en dimension, dvs. en ramme, der indgår på et eller andet plan i tekstanalysen og som kun er interessant for så vidt den er interessant for det kulturprodukt, der er genstand for analysen.

Med ovenstående overordnede tilgang er der forskellige metoder, der kan bringes i spil, alt efter hvilken tekst, der er i fokus, og alt efter hvilken del af sprogfaget, det vil være mest interessant og relevant at bringe på bane: Vil det i den konkrete situation fx være mest hensigtsmæssigt med en litteraturanalytisk tilgang, eller vil en lingvistisk tilgang være at foretrække? Hvor førstnævnte hænger snævert sammen med den hermeneutiske metode, befinder sidstnævnte sig i grænsefeltet til naturvidenskaberne, med den eksakte registrering af de sproglige udtryk og deres form.

Der anvendes forskellige analysemetoder, afhængigt af den sammenhæng teksten indgår i og af niveauet, idet det er forskelligt, hvilke spor teksterne knytter an til og dermed forskel på, om den oplagte samarbejdspartner er fx dansk eller samfundsfag:

- Nykritisk analyse
- Læserorienteret analyse
- Sproglig analyse
- Sociolingvistisk analyse

- Biografisk læsning af et værk, læsning af biografier
- Diskursanalyse
- Kommunikationsanalyse
- Argumentationsanalyse

Uanset hvilken metode der vælges, er det vigtigt at være opmærksom på, at franskfagets krav ikke er de samme som fx danskfagets. Udfordringen for eleverne er ganske meget større i et fremmedsprogsfag, hvor eleven samtidig med håndteringen af analysen skal håndtere det fremmede sprog. Derfor må man gribe det praktisk og fornuftigt an, med enkle greb, der kan systematisere tekstmaterialet, og med forenkede udgaver af analysemetoderne. Formålet med det metodiske tekstlæsningsarbejde skal hele tiden være at give et så kvalificeret bud på tekstens budskab som muligt – ikke at arbejde med metode for metodens egen skyld.

Eleverne skal kunne benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog i det daglige arbejde

For at give eleverne viden om, hvordan de mest effektivt lærer fremmedsprog, skal de trænes i forskellige sprogtilegnelsesstrategier som:

- hukommelsesstrategier, der fungerer som mentale link, så informationen lagres og lettere kan kaldes frem igen, fx ordforrådstræning
- kognitive strategier, der fungerer som en hjælp til at opfatte, analysere og praktisere sproget og dermed til at forme og revidere elevernes sproglige udvikling, fx læsestrategier, lyttestrategier, analysestrategier og samtalestrategier
- kompensationsstrategier, der fungerer som en hjælp til at overvinde begrænsninger i kommunikationen i form af mangelfuld grammatik og manglende ordforråd, fx anvendelse af gambitter, tøvemekanismer og strategiske omskrivninger

2.2 Kernestof

- de grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi

EksPLICIT grammatisk viden om sproget er underordnet anvendelsen af sproget, og centralt står de grundlæggende principper inden for såvel morfologi som syntaks. Den grammatik, der inddrages, skal være relevant for den konkrete anvendelse af sproget. Som det også ses af modellen i *Fremtidens Sprogfag* (Undervisningsministeriet 2003, s. 41), arbejdes der især i begyndelsen af forløbet med tekststruktur og samtaleopbygning, sådan at eleverne får redskaber til at overskue tekster og dialoger og gætte betydninger uden nødvendigvis at forstå detaljerne og især uden nødvendigvis at kende til samtlige regler for bøjning, orddannelse eller ordstilling. Senere i forløbet inddrages i det omfang, det er relevant, morfologiske, syntaktiske og pragmatiske regler med fokus på funktion i sproget snarere end på formel systematik og eksPLICIT grammatisk viden.

- et alment ordforråd og idiomatik til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner.

Eleverne skal beherske et ordforråd og en idiomatik, der sætter dem i stand til at tale og skrive om almene og kendte emner.

- de grundlæggende elementer i fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt

Der trænes udtale med særlig vægt på de lyde, der traditionelt volder danskere problemer, fx nasalvokaler og stemte konsonanter. Lyde trænes i sammenhæng, fx ved gentagelse i kor, og der lægges mere vægt på intonation og rytme grupper end på udtale af enkeltlyde, idet det dog understreges, at alle dele er vigtige for forståelsen i samtalen. Der er imidlertid ikke tale om en systematisk gen-

nemgang af udtaleregler. Træningen foregår ved lytteøvelser og gentagelser, med begrænset inddragelse af ortoepiske regler, så fokus kan ligge klart på lydsiden og ikke på forholdet mellem skriftbillede og lyd. Bemærk, at der ikke prøves i oplæsning.

- mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra det 20. og det 21. århundrede fra Frankrig og andre frankofone lande

Der er dermed tale om et udvidet tekstbegreb, hvorved alle talte såvel som skrevne tekster og artefakter kan inddrages (fx litteratur, reklamer, taler, musik).

- historiske, kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner

Hvor det er relevant, sættes de studerede emner ind i en bredere fransk og evt. international kontekst. Det vil her være oplagt at trække på elevernes viden fra andre fag eller indgå i et tværfagligt samarbejde med andre fag om et konkret emne. Endelig kan samarbejde med unge fra andre lande være med til at give eleverne interkulturel kompetence, fx i form af bevidsthed om og åbenhed over for kulturelle forskelle, samt viden om deres historiske kontekst. Mange kulturforskelle hænger sammen med brugen af sproget: semantiske distinktioner i ordforrådet, sproglige handlemønstre og sammenhængen mellem indhold og form i tekster.

- aktuelle forhold i fransksprogede lande med hovedvægt på Frankrig. Der skal indgå fransksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier.

Aktuelle forhold belyses gennem fransksprogede tekster, men tekster på andre sprog, fx dansk og engelsk, kan indgå.

- centrale samfundsmæssige forhold i Frankrig samt i et eller flere andre frankofone lande

Det drejer sig her om at give eleverne et bredt indblik i væsentlige sider af Frankrigs og frankofone landes samfundsforhold, således at man i forbindelse med de læste emner inddrager viden om det politiske liv, kulturpolitiske forhold, skole- og uddannelsesforhold og lignende.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, historiske og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden, og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet med andre fag.

Ud over kernestoffet skal der inddrages supplerende stof, som kan vælges frit, når blot det er med til at opfylde de faglige mål. Det kan fx være:

- Tekster fra det 19. århundrede
- Dansksproget materiale til belysning af kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold
- Uddybende baggrundsstof om de læste emner på dansk eller andre fremmedsprog, også i samarbejde med andre fag
- Særlige sproglige forhold: stil, dialekter, sociolekter, non-verbal kommunikation

Desuden vil kernestoffet kunne uddybes og perspektiveres via samspil med andre fag, jf. afsnit 3.4.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Alle sproglige delkompetencer, som de beskrives i læreplanen, skal således indgå i arbejdet med emnerne på en sådan måde, at de støtter den skriftlige og den mundtlige kommunikation.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Med den nødvendige viden om sprog tænkes der på såvel pragmatisk som lingvistisk kompetence, dog således at fluency er vigtigere end sproglig præcision.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Det er altafgørende for elevernes evne til at udfolde sig og kommunikere på fransk, at de undervejs i hele læringsprocessen opmuntres til aktivt at danne og afprøve egne hypoteser om sprogets opbygning. Det er således vigtigt i planlægningen af undervisningen at tage højde for, at eleverne skal have mulighed for at formulere sig selvstændigt på fransk. Dette kræver både varierede arbejdsformer, jf. næste afsnit, og hyppig anvendelse af kommunikativt orienterede opgaver, og det forudsætter, at læreren i sine rettelser skelner mellem væsentlige og ikke væsentlige fejl.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Eleverne skal trænes i forskellige sproglæringsstrategier og herunder i forskellige mundtlige og skriftlige udtryksformer.

I forbindelse med træning af mundtlig kommunikation arbejdes der med:

1. Samtale, hvor eleverne erhverver sig viden om og forståelse af samtaleens grundlæggende struktur og enkle teknikker til at indlede samtalen, beholde ordet, give ordet videre, skifte emne, give feedback, konkludere samt afslutte.
2. Præsentation af forberedt emne/billede trænes ved hjælp af retoriske teknikker og bevidsthed om fremstillingens enkeltelementer: indledning, kerne, argumentation, diskussion og konklusion.

I forbindelse med træning af skriftlig kommunikation arbejdes der med forskellige skriftlige discipliner, gående fra det enkle til det mere komplicerede: beskrivelser af dagligdags forhold, kreativ skrivning, redegørelser, samt analyse og fortolkning. Desuden arbejdes der med skriftlig oversættelse fra dansk til fransk, hvor der i højere grad fokuseres på den sproglige præcision.

Der arbejdes både procesorienteret og produktorienteret med såvel mundtlig som skriftlig kommunikation.

Grammatik, tekstanalyse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression.

Viden om fremmedsprogstilegnelse og grammatik inddrages, efterhånden som der opstår behov herfor, og undervisningen heri afstemmes efter elevernes sproglige niveau. Der fokuseres på sproglig opmærksomhed og bevidstgørelse i grammatikundervisningen, således at induktiv, inputorienteret

ret grammatikundervisning prioriteres højt, og endelig arbejdes der med sproget ud fra et anvendelsesmæssigt perspektiv og med stadig progression: fra sproglige øer, dvs. uanalyserede udtryk og sætninger, hvis grammatik ikke forklares nærmere, fx *il y a, je m'appelle, c'est, je voudrais*, til større og større forståelse for strukturen med hensyn til ord- og sætningsdannelse.

Det er vigtigt i hele forløbet at være opmærksom på at inddrage såvel mundtlige som skriftlige grammatiske øvelser.

Grammatikundervisningen fortsættes og udvikles i forbindelse med emnelæsningen, og den strækker sig over hele forløbet.

I arbejdet med tekster lægges der vægt på en bevidst progression fra referat til analyse, fortolkning og perspektivering. Det er vigtigt at understrege, at den læserorienterede litteraturlæsning, i modsætning til mestertolkningen, er særlig velegnet til fremmedsprogsundervisning. Den læserorienterede litteraturlæsning giver eleverne en langt mere aktiv rolle, hvilket tvinger dem til at bruge sproget. Målet er ikke en systematisk, litterær analyse, men at eleverne læser og forholder sig kvalificeret til et fyldigt udvalg af fransk og frankofon litteratur, og at de kan foretage en perspektivering af det læste i overensstemmelse med de faglige mål.

Eleverne trænes i at anvende et- og tosprogede ordbøger og en fransk grammatik.

Eleverne skal kunne anvende en tosproget ordbog, kende dens forkortelser samt overskue længere opslag. Desuden skal de kunne benytte en etsproget ordbog fx til kontrolopslag. De skal kunne anvende en fransk grammatik, så de kan slå op i den og forstå dens terminologi og eksempler.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

Der vil dog være områder, hvor det ikke er hensigtsmæssigt, at undervisningen foregår på fransk. Dette gælder fx grammatikundervisning.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tager naturligt udgangspunkt i et begyndersystem, suppleret med materiale af forskellig art, såsom billeder, avisoverskrifter, korte sekvenser med billede og lyd og ubearbejdet materiale i tilknytning til begynderbogens tekststykker (fx enkle digte, sange og reklamer). Lige fra første time vænnes eleverne til at høre talt fransk, og arbejdet med ordforråd og udtale vægtes højt. I den allerførste fase arbejdes med transparente ord, faste vendinger, sproglige øer og kun i ringe grad med grammatik. Efterhånden som det indarbejdede ordforråd vokser, vil det, for at imødekomme et stigende kommunikationsbehov, være nødvendigt at inddrage elementer af den grundlæggende syntaks og morfologi. Det vil i begynderfasen imidlertid være hensigtsmæssigt at fokusere på de dele af grammatikken, som er afgørende for udviklingen af den mundtlige udtryksfærdighed.

Arbejdet med det egentlige begynderstof bør ikke vare for længe. Det anbefales derfor, at undervisningen tilrettelægges således, at der bruges ca. 60 timer herpå. Det er dog ikke meningen, at man skal være færdig med den grundlæggende grammatik på de 60 timer.

Efter begynderfasen kan man i forbindelse med start på emnelæsning inddrage enkelte bearbejdede og lette ubearbejdede tekster: foruden sange, digte, mindre eventyr og fabler også lette sagprosattekster, korte noveller og lettere medietekster. Et sådant emneforløb vil i 2. og 3. g blive suppleret, uddybet og viderebearbejdet vha. sværere tekstmaterialer.

Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt i emner, og de faglige mål integreres i dette arbejde. Således skal det ideelle emne:

- inddrage såvel tekst som lyd og billede

- omfatte tekster fra flere genrer
- inddrage frankofont materiale
- medtænke historiske og samfundsmæssige forhold
- være dynamisk, dvs. det udbygges fra 1. til 3.g
- kunne lægge op til samspil med andre fag
- integrere grammatikundervisningen, så eleverne oplever fagets discipliner som en helhed
- inddrage såvel skriftlighed som mundtlighed
- tage højde for, at både samtale- og præsentationskompetencen skal udvikles
- planlægges, så arbejdsformerne varieres
- indtænkes i eksamenssammenhæng

Hvis det ikke er muligt at finde lyd og billede med tilknytning til det konkrete emne, skal der arbejdes med lyd og billede i andre sammenhænge. Desuden er det vigtigt at understrege, at et emne ikke kan bestå af én tekst alene, da de faglige mål så ikke vil kunne opfyldes. Til gengæld kan én tekst indgå i flere emner.

At et emne er dynamisk betyder, at der arbejdes med det i flere omgange. Man kan fx påbegynde et emne i 1.g, udbygge det i 2.g og afslutte det med en eller flere mere komplicerede og nuancerede tekster i 3.g, jf. de paradigmatisk eksempler. Emnelæsningen afsluttes ved at arbejde overordnet med de emnerrelevante glosser, fremdrage indholdet og perspektivere dette både for hver enkelt tekst og for emnet som helhed. Hvis emnet strækker sig over flere skoleår, er det vigtigt at lave delop-samlinger.

Arbejdsformerne varieres, således at der veksles mellem høj og lav styring. Den høje styring vil oftest være mest hensigtsmæssig i begyndelsen, hvorimod eleverne i den sidste halvdel af forløbet skal beherske mere selvstændige og studierelevante arbejdsformer.

3.2.1 Lytteforståelse

Lytteforståelse er afgørende for mundtlig kommunikation og tilegnelse af ordforråd, særligt ordenes lydige former. Derfor er det vigtigt, at eleverne fra begyndelsen vænnes til at høre det talte sprog, og at de hører det talt af mange forskellige personer.

Læreren bør fra begyndelsen tilstræbe at tale fransk i videst muligt omfang og i et naturligt taletempo. Eleverne lærer hurtigt at forstå fx instruktioner og ros/ris på fransk, specielt hvis læreren gør udstrakt brug af transparente ord og støtter det talte gennem notater på tavlen og tonefald, gestik og mimik. Man opnår herved at vænne eleverne til at høre fransk, men endnu vigtigere at vænne dem til at gætte sig frem til betydningen af det talte, selvom de måske kun har fanget nogle få ord.

Herudover må lyd- og billedmedier indgå som en naturlig del af undervisningen, hvor eleverne stifter bekendtskab med forskellige former for autentisk talt fransk og forskellige personers udtale af de samme ord.

Brug af billedsekvenser har den store fordel, at det visuelle indtryk støtter forståelsen, samtidig med at der automatisk finder en kulturformidling sted. Derfor bør der som hovedregel arbejdes med frankofont billedmateriale. Brug af visuelt materiale, der viser de talendes mundbevægelser, støtter desuden elevernes tilegnelse af ordenes lydige former mht. både genkendelse og udtale.

For at eleverne kan udvikle hensigtsmæssige lyttestrategier, skal de kende formålet med lytningen. De skal kunne gengive hovedindholdet, forstå specifikke oplysninger og kunne gøre rede for den/det talendes synspunkter.

Man kan forberede en lytteforståelsesøvelse med indledende øvelser, hvor andre færdigheder også kan trænes. Man kan arbejde med nyttigt ordforråd i relation til emnet, man kan læse en tekst som knytter an til øvelsen eller se på billedmateriale, som introducerer emnet. På denne måde sker der en integration i træningen af færdighederne.

Misforståelse eller manglende forståelse af talt fremmedsprog skyldes ofte, at eleverne ikke genkender (nogle af) ordene i det, de hører, eller forveksler de sagte ord med andre. Træning af ordgenkendelse – og tilegnelse af ordenes lydige former – kan foregå vha. minidiktater, hvor elevernes evne til at skelne mellem næsten identiske ord eller sekvenser af ord styrkes, eller vha. udfyldningsøvelser, hvor de(t) manglende ord indeholder en vanskelighed for eleverne (fx en bestemt fransk lyd) eller er genstand for en overtrækning som ved enchaînement.

Eleverne kan demonstrere deres lytteforståelse gennem referat/resumé på dansk eller fransk, besvarelse af spørgsmål mundtligt eller skriftligt, samtale om emnet gennem inddragelse af indholdet i behandlingen af et emne mundtligt eller skriftligt eller ved løsning af multiple choice opgaver, evt. suppleret med billedmateriale.

3.2.2 Samtalefærdighed, herunder arbejde med ordforråd

I samtalefærdighed ligger fokus på interaktionen mellem de samtalende, og samtalen er delvis uforudsigelig. Vigtige elementer er pragmatik, kommunikative strategier og elevens evne til at forholde sig til almindelige, dagligdags emner. Samtalefærdigheden er således både produktiv og receptiv.

For at give eleverne mulighed for at bruge sproget, er det vigtigt at være opmærksom på, at klasseundervisning kan være bremsende for sprogproduktionen, idet der er mange om at få del i taletiden. Derfor vil hyppig brug af par- og gruppearbejde være hensigtsmæssig i udviklingen af elevernes samtalefærdighed.

At arbejde med samtalefærdighed i et begynderprog er en langsom proces, der kræver en energisk indsats, tålmodighed og realistiske forventninger. Dette betyder imidlertid ikke, at man ikke kan stille krav til eleverne. Tværtimod er det vigtigt, at man hele tiden udfordrer eleverne og giver dem lidt mere, end de egentlig er i stand til umiddelbart at forstå.

I starten vil samtalen typisk bestå af mini-dialoger med udgangspunkt i konkrete og enkle kommunikative situationer, eksempelvis præsentationer og samtaler med udgangspunkt i billeder og dagligdags emner, sådan som de dukker op i begynderet systemet.

Det er ligeledes vigtigt fra starten at få opbygget et 'minisprog' eller 'klassesprog', så eleverne får en fornemmelse af, at de kan udtrykke sig på fransk. Eleverne skal hurtigt lære nyttige udtryk til at kommunikere i klasserummet. Desuden skal eleverne arbejde aktivt med et centralt ordforråd og basale grammatiske konstruktioner bygget op omkring dagligdags situationer.

Arbejdet med ordforrådet fortsættes efter den deciderede begynderundervisning. For at lære, huske og kunne anvende nye ord og vendinger, skal eleverne høre, se, bearbejde og anvende dem mange gange. Det kræver stor variation i både receptiv og produktiv bearbejdning af ordforrådet, idet ordene bedst huskes, hvis eleverne træffer dem igen og igen i forskellige sammenhænge, som helst

skal have et autentisk, kommunikativt præg, så eleverne får opfattelsen af, at sproget kan bruges til noget, der er relevant for dem nu eller i kommende situationer i privatliv, samfunds- og arbejdsliv.

Nye ord læres bedst gennem et autentisk sprogligt input af passende sværhedsgrad på de forskellige trin, fx tekster, lytteøvelser og gerne videoklip, fordi billedet understøtter forståelsen. Det sproglige input skal være så svært, at det indeholder en del nye ord, men så let, at der også er mange genkendelige ord.

Da der arbejdes emneorienteret i undervisningen, er det nærliggende at arbejde med ordforråd for at lette hukommelsesarbejdet for eleverne. Der kan laves ordlister både til det overordnede emne og de enkelte tekster, og ordene kan samles i semantiske felter inden for bestemte områder og anskueliggøres ved hjælp af mindmaps. Ligeledes kan eleverne trænes i at sammenstille beslægtede ord fx på grundlag af afledning, sammensætning, syn- og antonymi etc.

Det er vigtigt, at eleverne også får lejlighed til selv at anvende ordene, helst i autentiske situationer, fx i mundtlige situationer, der ligner dem, hvori det sproglige input blev givet, det være sig små simulationer, dialoger, længere samtaler, forespørgsler, diskussioner, rollespil etc.

Gradvist kan samtalerne udvides til at have flere deltagere og emnetilgangen til at blive mere kompleks. Eleverne skal træne at tage ordet i en samtale, bruge gambitter, vise enighed og uenighed, afvise argumentation eller modargumentere samt konkludere.

Til trods for et bevidst arbejde med opbygning af et ordforråd kan det ikke undgås, at mangelen på gloser vil være en hæmsko for den sproglige udfoldelse, og det er derfor vigtigt at lære eleverne forskellige kommunikationsstrategier, fx ved at lære dem at benytte synonymymer, antonymymer, definitioner, overbegreber og parafraseringer.

Elevernes stolthed over deres voksende ordforråd og dermed deres motivation for videre arbejde med sproget kan styrkes ved af og til at lade dem gøre status og reflektere over, hvilke emner de nu er i stand til at læse om, føre en dialog om og hvilke kommunikationssituationer, de kan mestre på fransk.

3.2.3 Læseforståelse

Både for at styrke den sproglige indlæring med hensyn til syntaks og ordforråd og for at opbygge en viden om det franske sprog og om fransk og frankofon kultur i bred forstand er det vigtigt, at eleverne bliver gode læsere, og for at blive det, må lysten til at læse være til stede. Tekstvalget må derfor kunne engagere eleverne, ligesom det er vigtigt, at eleverne lærer at benytte sig af forskellige læsestrategier alt efter formålet med tekstlæsningen. Læreren må derfor med jævne mellemrum instruere eleverne i læsestrategier og læsemåder og forud for behandlingen af en tekst gøre opmærksom på, hvad formålet med tekstlæsningen er, så eleverne kan hjælpes til at vælge en hensigtsmæssig læsemåde.

Intensiv læsning er en læsemåde, hvor der lægges vægt på detailforståelse af en tekst eller udvalgte afsnit. Denne læseform indebærer omhyggelige ordbogsopslag og noter til centrale punkter og vigtige detaljer.

Ekstensiv læsning er en hurtig gennemlæsning uden væsentlig brug af ordbog med henblik på at skabe en global forståelse, hvor målet er at danne sig et overblik over tekstens hovedindhold. Der

fokuseres på overskrifter, billeder, grafiske fremstillinger og andet, der kan støtte forståelsen af teksten. Denne form for læsning er specielt nyttig i forbindelse med gennemlæsning af tidligere læst materiale og ved indsamling af materiale i forbindelse med belysning af et større emne, fx projektarbejde, eller den kan benyttes til dele af en tekst. To måder at læse ekstensivt på er skimming og scanning. Skimming er en orienterende læsning, hvor man danner sig et overblik over teksten. Ved en scanning søger man derimod efter konkrete oplysninger. Begge måder bør trænes i undervisningen med indtænkning af progression. I starten kan det foregå ved læsning af avisoverskrifter med transparente ord, og senere kan det være hele tekster.

3.2.4 Mundtlig redegørelse

For at vænne eleverne til at have ordet i længere tid ad gangen og træne dem i at bruge alle tænkelige hjælpemidler, når de skal formidle et mundtligt budskab, er det vigtigt allerede på et tidligt tidspunkt at vænne eleverne til at holde små oplæg for hinanden.

Arbejdet med ordforrådet vil her være koncentreret om det ordforråd, der knytter sig til den tematik eller det emne, eleverne arbejder med, men også om de forskellige forbindere, eleverne skal bruge for at få sammenhæng i deres fremstilling, fx overgangs- og årsagsmarkører.

En øvelse, de kan klare på et tidligt tidspunkt i forløbet, er at fremlægge et resumé af et emne bearbejdet i fællesskab eller at præsentere et billede. Det skal gøres klart, at det er vigtigt at anvende et enkelt og præcist sprog og fremlægge stoffet med en klar struktur - gerne støttet af notater på tavlen eller ved brug af OHP eller et elektronisk præsentationsprogram. Fordelen ved at vænne eleverne til at fremlægge et område kendt af alle er dels, at eleven, der skal fremlægge, kan koncentrere sig om fremlæggelsesmåden, og dels, at tilhørerne er inde i emnet og ordforrådet.

Efterhånden som den mundtlige udtryksfærdighed udbygges, øges kravene til fremlæggelsen både med hensyn til indhold og fremlæggelsesform. Hvad angår indholdet, skal eleverne nå frem til at kunne fremlægge et selvstuderet stof af større eller mindre omfang fx i forbindelse med fremlæggelse af mindre par- eller gruppearbejde, projektarbejde og eksamen.

3.2.5 Det skriftlige arbejde

Arbejdet med den skriftlige dimension skal både fungere som støtte til undervisningen generelt og som selvstændig disciplin, således at eleverne lærer at udtrykke sig om en given problemstilling på et klart og nogenlunde flydende fransk.

De skriftlige opgaver bør i vid udstrækning have tilknytning til emnelæsningen, både hvad angår ordforrådet, det grammatiske og det indholdsmæssige aspekt.

Der anvendes forskellige opgavetyper, rettemetoder og arbejdsformer, herunder procesorienteret skrivning. Ud over at være en øvelse i at skrive fransk kan skriftlige opgaver således fungere som en afrunding af et emnelæsningsarbejde, som eleverne kan bruge som baggrund for deres repetition af emnet i forbindelse med den skriftlige prøve.

Det er vigtigt at arbejde bevidst med progression. I begyndelsen kan det skriftlige arbejde bestå af små postkort, emails, beskeder eller korte resuméer over læseteksternes indhold. Det skriftlige arbejder understøtter dermed både elevernes ordforråd og deres forståelse af sætningsopbygning. Senere udvides med grammatiske øvelser af forskellig art, små oversættelser, længere resumeer, billedbeskrivelser og forskellige kreative øvelser. Hvis den tekst, eleverne læser, egner sig til det,

kan man lade eleverne digte videre på historien, digte slutningen på historien eller lave en parallel historie.

Den frie skriftlige udtryksfærdighed bygges således gradvist op. For at undgå for mange og unødige fejl kan man understrege over for eleverne, at de til at begynde med skal udtrykke sig udelukkende i hovedsætninger. Senere bygges op med korte bisætninger, og eleverne skal vejledes i ikke at skrive lange, komplicerede perioder og i at undgå sætningskløvnings og -knuder. Det bliver derfor vigtigt at lære eleverne at forenkles typiske danske vendinger som 'det, jeg mener, er, at' til 'Jeg mener, at' og 'det var en rød bil, jeg troede, han ville have' til 'jeg troede, at han ville have en rød bil.'

Arbejdet med den skriftlige kommunikation bør veksle mellem en procesorienteret og en produktorienteret tilgang. Hovedprincippet i processkrivning er, at eleverne skriver en tekst igennem flere gange og for hver gang udvider og forbedrer den, indholdsmæssigt såvel som sprogligt. Arbejdet bør hovedsageligt foregå i undervisningstiden, så læreren kan fungere som vejleder. Eleverne kan også fungere som vejledere for hinanden og på denne måde udvikle deres sproglige bevidsthed. De lærer at bedømme og forbedre andres og egne udkast, lytte til kritik og indarbejde brugbare forslag i egne udkast.

Det er vigtigt at bruge tid på en grundig gennemgang af de besvarelser, læreren har rettet. For at eleverne kan få udbytte af rettearbejdet, er det væsentligt, at de selv deltager aktivt i det. I almindelighed bør læreren derfor ikke skrive den rigtige løsning på elevens besvarelse, men henvise til paragraffer og grammatik eller rettenøgle. Desuden kan man med fordel skifte mellem forskellige former for rettestrategier – fra den fuldstændige gennemrettede version med henvisninger over fokuseret retning til minimal-marking-versionen, hvor læreren kun med streger har antydning, at "her er noget galt".

Det kan også være en god idé at samle elevernes almindeligst forekommende fejl på retteark og gennemgå dem i klassen, inden eleverne går i gang med deres individuelle rettelser. Eleverne kan herefter aflevere deres besvarelse til fornyet retning.

3.2.6 Lektielæsning

Lige så vigtigt som det er at engagere eleverne i undervisningen, lige så vigtigt er det at engagere dem i lektielæsningen. Derfor må lektierne på samme måde som undervisningen planlægges nøje, således at de er varierede, motiverede og motiverende. Lektier kan være læsarbejde og skriftlige opgaver, men kan også være forberedelse til fx mundtligt ordforrådsarbejde, lytteøvelser eller mundtlige billedpræsentationer. De daglige lektier skal være overskuelige på en sådan måde, at eleverne både er klare over, hvad de skal gøre derhjemme, og så de ved, hvad formålet med lektien er, herunder hvad de skal lære, og hvad de skal bruge lektien til i de følgende lektioner.

3.3 It og medier

It og elektroniske medier inddrages løbende som et naturligt og integreret didaktisk og pædagogisk redskab. Anvendelsen heraf bidrager blandt andet til variation, aktualitet og færdighedstræning og understøtter læringsprocessen hos den enkelte elev.

Et bredt udbud af medier, både tekstbaserede og ikke-tekstbaserede, anvendes i undervisningen for at sikre, at eleverne oplever sproget i autentiske sammenhænge, og for samtidig at formidle et aktuelt og opdateret billede af de fransksprogede lande. Arbejdet med elektroniske medier i sådanne sammenhænge er således *også* et sprogligt arbejde, hvor eleverne skal lære at anvende relevante læse- og lyttestrategier.

Elektronisk kommunikation anvendes til at styrke elevernes mundtlige såvel som skriftlige sprogfærdighed og hybrider midt i mellem. Synkron (fx chat, skype) og asynkron kommunikation (fx e-mail, diskussionsfora, konferenceindlæg, podcasts) kan anvendes til autentisk kommunikation med klasser fra såvel andre danske gymnasier som med klasser fra andre lande, hvor der undervises i fransk. Chat ligger meget tæt op ad den mundtlige kommunikation, samtidig med at det sproglige udtryk fastholdes på skrift. På internettets søgemaskiner kan man desuden søge på ords frekvens og på faste vendinger, fx med præpositioner eller infinitivmærker (hedder det *continuer à* eller *continuer de* ?).

Korrektionsfaciliteterne i tekstbehandlingsprogrammer er velegnede til fx processkrivning og individuelle skriftlige opgaver. Eleverne har mulighed for at rette, skrive til og forbedre, og læreren har mulighed for gennem elektronisk retning at give individuel vejledende respons. Eventuelt kan eleverne gemme og samle deres skriftlige noter, skitser og arbejder i elektroniske mapper. Dermed får de nemmere overblik over egen læreproces og kan bidrage til at opstille delmål ud fra egne behov.

Når internettet bruges til informationssøgning skal man sikre sig, at eleverne kan anvende relevante søgeteknikker og kildekritisk analyse. Da søgninger ofte resulterer i større tekstmaterialer får eleverne også her stor gavn af at kunne anvende forskellige læsestrategier.

Til arbejdet med ordforråd og grammatik anbefales både netbaserede interaktive øvelser og træningsprogrammer på cd-rom. Øvelser med grundig vejledende forståelsesbaseret feedback har størst læringseffekt og bør prioriteres frem for behavioristiske drills (traditionelle indsætningsøvelser).

En større sproglig bevidsthed kan opnås ved, at eleverne selv udformer interaktive, grammatiske øvelser med vejledende grammatisk feedback. Programmer til brug for udformning af sådanne øvelser findes gratis på internettet.

På internettet findes også adskillige oversættelsesprogrammer. Disse bør introduceres for eleverne, således at de får en forståelse af programmernes muligheder i almindelighed og af deres begrænsninger i særdeleshed. Det skal naturligvis i arbejdet hermed understreges, at oversættelsesprogrammer IKKE er et tilladt hjælpemiddel.

Udformning af elektronisk præsentation eller hjemmesider, som viser elevernes egne arbejder, virker kreativt motiverende på eleverne og er samtidig med til at træne præsentation af emner.

3.4 Samspil med andre fag

Fransk kan naturligt indgå i samspil med en række andre fag. Når faget er med i en studieretning, indgår faget i samspil med fx samfundsvidenskabelige og naturvidenskabelige hovedområder og med de øvrige sproglig-humanistiske fag. Det er vigtigt at understrege, at samarbejdet fagene imellem sker på et ligeværdigt grundlag, og at hvert fag bidrager med de vinkler og metoder, der er kendetegnende for faget. Det er i dette samspil vigtigt, at faget fransk bidrager til en globaliseret opfattelse af de studerede emner gennem elevernes kernefaglige viden om fransktalende landes kultur og samfundsforhold. I de tilfælde, hvor det er praktisk muligt, kan fransk som valgfag desuden bidrage til et emne inden for studieretningen. Det er ligeledes vigtigt at betone, at der i samspillet med de andre fag fortsat skal arbejdes videre med de generelle kompetencer og med fagets kerneområder, samt at progressionen skal medtænkes i emneforløbene.

Fransk vil kunne indgå i samspil med andre fag på forskellige måder og niveauer:

Da fransk er et begynderprog, er det vigtigt, at teksterne tilpasses det niveau, eleven er på sprogligt. Det er vigtigt, at teksterne på fransk ikke er for svære, så den faglige udfordring i forbindelse med samspillet med andre fag ikke erstattes af frustrationer over manglende forståelse af materialet. Der vil være brug for i en vis udstrækning at bruge tekster på dansk eller evt. engelsk. Hvis der indrages svære tekster på fransk, kan læreren evt. lave et resumé på et letforståeligt fransk eller på dansk, så eleven opnår forståelse for og indsigt i de sammenhænge, der kan etableres på tværs af de forskellige fag, der indgår i samarbejdet.

De nedenfor nævnte eksempler på tværfagligt samarbejde vil således både kunne indgå som del af emneforløb og projektforsløb.

Det vil være naturligt at dele samspillet mellem fagene op i følgende punkter:

Grundforløbet

Normalt vil fransk være med i fagrækken i grundforløbet, men skolen kan beslutte, at 2. fremmedsprog først begynder samtidig med studieretningsforløbet.

Almen sprogforståelse

I almen sprogforståelse skal sprogene samarbejde om det kernestof, der er fælles for alle gymnasiets sprogfag, og styrke elevernes teoretiske sprogforståelse, samspillet mellem sprogene og studiekompetencen. Almen sprogforståelse kan også fungere som en introduktion af faget fransk for kommende elever på såvel studieretninger som ved valg af valgfag.

Almen studieforberedelse

Almen studieforberedelse er et samarbejde mellem fag inden for og på tværs af de tre hovedområder: naturvidenskab, humaniora og samfundsvidenskab. Almen studieforberedelse skal ses som en fortløbende proces, der starter i 1.g, fortsætter i 2.g og afsluttes i 3.g. Som en del af forberedelsen til videregående studier skal faget fransk på linje med andre sprogfag og fagrækken generelt byde ind med, hvad der er væsentlige sider i arbejdet med sprog og kultur og de kompetencer, eleverne bør beherske i den sammenhæng.

3.4.1 Studieretningsforløbet

Fransk kan indgå i studieretningerne. Samspillet mellem fagene i studieretningerne skal give mulighed for faglig fordybelse og styrkelse af fagligheden.

I 2. og 3.g indgår fransk med sine arbejdsformer og metoder i et emnearbejde med andre fag, hvor der dels arbejdes videre med de generelle kompetencer, dels med fagets kerneområder. Kravene til emneforløbene er, at de viser progression med hensyn til deres længde, indhold, problemstillinger, produktkrav m.v.

Arbejdet med emnerne er et ligeværdigt samarbejde, hvor de deltagende fag belyser et emne fra hver sin vinkel med fagenes metoder. Syntesen og forståelsen på tværs af fagene er en proces, eleven hjælpes på vej til i arbejdet, men der er ikke et på forhånd givet facit. Fremlæggelsen af emnet kan eksempelvis foregå som et mundtligt klasseoplæg på baggrund af en præsentation, en synopsis, en rapport eller på helt anden vis. Formen, som gruppearbejdet fremlægges i, er såvel en træning til den afsluttende eksamen i 3.g i almen studieforberedelse, men i lige så høj grad en forberedelse af eksamensformen i fransk.

3.4.2 Studieretningsprojektet

Studieretningsprojektet skrives i et af de studieretningsfag, eleven har på A-niveau, og et fag på mindst B-niveau. Eleven kan dog undtagelsesvis skrive i ét studieretningsfag på A-niveau eller indtage et tredje fag.

Det er eleven selv, der vælger, i hvilke fag studieretningsprojektet skrives. Elever, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Der er intet til hinder for, at studieretningsprojektet udarbejdes i forlængelse af arbejdet i faget eller har forbindelse hermed.

Det anbefales, at opgavebesvarelsen har et omfang på 15-20 sider.

Regelgrundlaget for studieretningsprojektet findes i stx-bekendtgørelsens bilag 7.

Studieretningsopgaven i 2.g er en optakt til studieretningsprojektet, hvor selve arbejdsformen, det at skrive en flerfaglig opgave og besvarelsens formalia normalt er i centrum.

Før opgaveugerne

Det er en god idé i både 2.g og 3.g at gøre elever med fransk opmærksomme på muligheden for at lade faget indgå i studieretningsprojektet og at gøre opmærksom på problemstillinger, der vil være velegnede til studieretningsprojekter. Der kan let hos eleverne være forkerte opfattelser af, hvad der kræves. Således tror enkelte for eksempel, at de skal skrive opgaven på fransk.

Studieretningsprojektet skrives normalt på dansk, men hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolen godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på et af de pågældende sprog. Det er vigtigt at pointere over for eleverne, at hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var skrevet på dansk. Eleverne skal derfor være særdeles fortrolige med et fremmedsprog, hvis de vælger at besvare opgaven på dette sprog.

Skolen skal naturligvis ved udpegningen af vejledere sikre, at bevarelsen – også hvad angår den sproglige udformning – kan bedømmes efter bedømmelseskriterierne.

Område og opgaveformulering

Eleven vælger i samråd med vejlederne område for studieretningsprojektet. Området skal – inden for såvel fagenes kernestof som supplerende stof – afgrænses på en sådan måde at, der kan udformes en opgaveformulering, der sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som allerede er blevet afleveret og rettet.

Området skal kunne rumme såvel fagspecifikke som mere tværgående faglige krav i de indgående fag. Opgaveformuleringen skal indeholde fagspecifikke krav, dvs. der skal være et *fagligt* fokus, ligesom der skal være mere *tværgående* faglige krav. Opgaveformuleringen skal altså udformes på en sådan måde, at den kun kan besvares ved at inddrage alle indgående fag.

Det franskfaglige indhold er defineret i læreplanen for studieretningsprojektet på den måde, at bedømmelsen skal ske i forhold til de relevante faglige mål for hvert af de fag, der indgår, dvs. hvert fag skal kunne se sig selv i opgaven. Det betyder, at opgaveformuleringen skal udformes på en måde, der muliggør dette, i 2.g selvfølgelig med hensyntagen til niveauet.

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, den franske kultur og franske samfundsforhold i bredeste forstand i de frankofone lande. Opgaven skal derfor indeholde metoder, der kendetegner et sådant fag. Det betyder blandt andet, at der **skal** indgå fransksproget tekstmateriale, som relevante franskfaglige metoder kan anvendes på. Det anbefales derfor, at opgaveformuleringen formuleres på en sådan måde, at eleven tvinges til at behandle tekstmaterialet i opgaven.

I arbejdet med kernestoffet er eleven blandt andet blevet introduceret til, hvordan man

- a) analyserer forskellige teksttyper og analyserer og fortolker forskellige teksttyper,
- b) anvender det erhvervede kendskab til fransksproget kultur, litteratur, historie og samfundsforhold samt
- c) perspektiverer viden om kultur- og samfundsforhold i frankofone lande til andre kultur- og samfundsforhold.

Fransk i et studieretningsprojekt vil således ofte have en analyse og fortolkning af et fyldigt, fransksproget tekstmateriale (fx et litterært værk eller ikke-litterære tekster) som projektets hovedfokus. Dette materiale indeholder fx temaer, der kan belyses af samarbejdsfaget, og dermed kvalificeres grundlaget for analysen og fortolkningen. Uanset tyngden af franskfaget i studieretningsprojektet skal faglige mål være i spil – fx tekstanalyse og/eller undersøgelse af formidlingsformen (fx virkemidler, argumentationsmåde, forholdet mellem form og indhold), og en passende del af materialet skal være fransksproget.

Hvis en elev fx bliver bedt om at bedømme en bestemt begivenheds historiske betydning, skal eleven også dokumentere dette ved at redegøre for, hvordan den historiske begivenhed belyses i et fransksproget tekstmateriale. Billedanalyse kan fx indgå i en opgavebesvarelse, men det franskfaglige krav er, at analysen ledsages af en tekst. Det er vigtigt, at eleven forstår dette, da man ellers kan komme i den situation, at eleven lægger væsentlige dele af besvarelsen uden for fagets område.

Konkrete eksempler på formuleringer til studieretningsopgaver og – projekter kan findes på dels på fransksiderne, dels på de tværfaglige sider på emu'en.

Gode råd til vejledere

- Tag en aktiv rolle som vejleder i fransk.
- Gør din medvejleder opmærksom på, hvad der skal til for at opgaveformuleringen bliver tilfredsstillende set med en fransklærers øjne.
- Gør eleven opmærksom på fagets faglige mål. Spørg kritisk til elevens bevidsthed om, hvordan fransk skal indgå i projektet og pointér evt. faremomenter.
- Vedlæg bilag på fransk eller titel på tekst og forklar, hvordan de forventes inddraget i besvarelsen. De suppleres med flere franske kilder, som eleven selv finder frem til.
- Tal med eleven om vigtigheden af at dokumentere inddragelse af fransksproget materiale i form af citater.

Kilder

Når fransk indgår i et studieretningsprojekt, skal der anvendes fransksproget kildemateriale, jf. § 4.5 i bekendtgørelsens bilag 7: ”Ved opgaver, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det/de fremmede sprog”. De fransksprogede kilder skal have et omfang og en tyngde i opgaven, der muliggør en evaluering i forhold til de franskfaglige mål. Kilderne kan være litterære tekster, fx romanuddrag, der belyser en bestemt problemstilling, og det kan være ikke-litterære tekster, der giver mulighed for sagprosa-relateret tekstarbejde.

Der citeres relevant fra de fransksprogede kilder, og citaterne skrives på fransk. Citaterne kommenteres og anvendes hensigtsmæssigt i besvarelsen.

Bedømmelse af besvarelsen

De generelle bedømmelseskriterier fremgår af bilag 7.

Ved bedømmelse af besvarelsen, hvori fransk indgår, betyder det, at det bl.a. bedømmes, om eleven formår at tildele det fremmedsprogede kildemateriale en fyldestgørende rolle i besvarelsen i relation til de relevante faglige mål i fransk.

Hvis fransk indgår i et studieretningsprojekt, og der ikke benyttes kildemateriale på fransk, er der tale om en ikke tilstrækkelig besvarelse.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Der skal foregå en løbende evaluering og selvevaluering af elevernes mundtlige og skriftlige færdigheder. Evalueringen skal være fremadrettet. Det betyder, at der skal gives forslag til, hvordan den enkelte elev gradvist bliver i stand til at udvikle sine faglige kompetencer og dermed opfylde de faglige mål. Dette kan fx gøres ved brug af portfolio eller læringslogbog.

Ved tilrettelæggelsen af screeninger eller test bør man fokusere på, at de fem kommunikative færdigheder lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed alle evalueres undervejs i forløbet. Heraf følger, at screeninger og tests ikke altid er skriftlige. Screeninger og tests tilrettelægges under hensyntagen til aktuelt niveau og med den sproglige progression samt kernestoffet for øje.

Fokus i den fremadrettede evaluering forskydes fra systematisk fejlfinding til diagnosticering af særlige indsatsområder hos den enkelte elev, således at eleven ikke skal koncentrere sig om alt på én gang, men lære i små overskuelige bidder. Det er vigtigt at være opmærksom på, at visse fejl kan være udtryk for, at eleven bevæger sig i den rigtige retning, og sådanne fejl bør derfor fremkalde en positiv, men korrigerende tilbagemelding fra læreren. 'il a perdu' er et eksempel på en sådan fejl, som en logisk slutning ud fra de regelmæssige verbers bøjningsstruktur, og som viser, at eleven er i stand til at overføre og generalisere allerede indlært viden.

I forbindelse med både mundtlig og skriftlig udtryksfærdighed kan læreren vælge at give differentieret feedback, således at nogle elever får kommentarer til alle fejl, mens andre får respons efter forskelligt fokus: possessive pronomener, kongruens etc. Det er vigtigt at påpege fremskridt inden for de valgte fokusområder og at give positiv kritik der, hvor eleven klarer de sproglige og indholdsmæssige udfordringer. Det anbefales at inddrage eleverne aktivt i feedbackprocessen, fx ved at anvende diverse rettenøgler eller minimal retning, hvor læreren markerer ved hjælp af en streg ud for den linie i opgaven, der er fejl i. Eleven skal herefter selv finde og rette fejlen. Det kan også være en god idé i perioder kun at markere udvalgte eller typiske fejl.

4.2 Prøveformer

4.2.1 Undervisningsbeskrivelser

For hvert emne skal der udarbejdes en skriftlig undervisningsbeskrivelse i overensstemmelse med den af Undervisningsministeriet udsendte skabelon. Vigtigst i Undervisningsbeskrivelsen er

- emnets titel

- emnets fokus
- anvendte materialer

Det er vigtigt, at emnets faglige fokus beskrives. Emnets titel og benyttet litteratur kan ikke gøre det ud for en sådan beskrivelse. Beskrivelsen bør være kort, men af et omfang, der sætter en udenforstående ind i det overordnede indholdsmæssige perspektiv med forløbet. I forbindelse med et emne som ” L’immigration” kunne der fx stå:

”Introduktion til Frankrigs immigranter primært fra de maghrebinske lande og de problemstillinger, det fører med sig: problèmes d’identité, la laïcité et le foulard à l’école et la violence urbaine.”

4.2.2 Den skriftlige og den mundtlige prøve

Den centralt stillede skriftlige prøve

Her skal eksaminanden oversætte en dansk tekst til fransk samt besvare højst 3 af 5-7 forskellige opgaveformuleringer, som tager udgangspunkt i opgavens billed- og tekstmateriale.

Alle hjælpemidler er tilladt, bortset fra kommunikation med omverdenen.

Den mundtlige prøve

Prøven består af tre dele med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter:

1) Tekstforståelse med udgangspunkt i en ukendt, ubearbejdet fransksproget prosatekst med et omfang på én normalside. Teksten forsynes med en kort introduktion på dansk, og kun realkommentarer og særlige glosser anføres. Teksten refereres i hovedtræk på dansk.

2) Samtale på fransk med udgangspunkt i et ukendt billedmateriale om almene emner.

3) Præsentation på fransk af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale med et omfang på ca. fire normalsider. Tekstmaterialet forsynes med en kort introduktion på fransk og glosseres under hensyntagen til niveau og sværhedsgrad. Tekstmaterialet skal have tilknytning til et af de studerede emner. Det studerede emne inddrages i præsentationen, som efterfølges af en uddybende samtale. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Til 1) og 2) gives en samlet forberedelsestid på ca. 30 minutter.

I forberedelsestiden må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, for lyrik 30 verslinjer.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes tre gange på samme hold.

Ovenstående rækkefølge tager hensyn til, at eksaminanden umiddelbart inden eksaminationen har beskæftiget sig med den korte ukendte prosatekst og med det ukendte billedmateriale. Endvidere vil denne rækkefølge i de fleste tilfælde give eksaminanden mere fleksibilitet i afrundingen og perspektivering i forhold til det studerede emne.

Normalt vil punkt 1) og 2) vare højst 10 minutter i alt, idet punkt 1) ofte vil kunne afsluttes efter 1-3 minutter.

Ad 1). Referat i hovedtræk på dansk af den ukendte prosatekst.

Det er vigtigt at understrege, at der er tale om et dansk referat i hovedpunkter og ikke en tilnærmelsesvis oversættelse. Endvidere er det ikke en undervisningssituation, så derfor skal det blot konstateres, om eksaminanden har forstået teksten i hovedtræk. Der skal således ikke spørges om detaljer.

Den ukendte tekst bør forsynes med linietæller. Teksterne skal svare til det niveau, de bruges på, og censor skal kunne stå inde for, at teksterne har den rette sværhedsgrad. Hvis dette ikke er tilfældet, må de afvises.

Ad 2). Samtale på fransk med udgangspunkt i ukendt billedmateriale.

Det vigtige her er den spontane samtale, interaktionen mellem eksaminator/censor og eksaminanden. Eksaminanden skal naturligvis demonstrere en forståelse af, hvad billedet forestiller eller udtrykker, men det vil være forkert at tale om egentlig billedanalyse, hvilket ikke er hensigten med denne delprøve. Samtidig er det vigtigt at understrege, at eksaminanden i samtalen skal demonstrere, at han/hun kan bevæge sig sprogligt spontant på flere niveauer (fx fra *on voit que* til *on comprend que*), og det vil være i denne sammenhæng, at eksaminanden får brug for at inddrage viden om kulturelle, samfundsmæssige, historiske og/eller almenmenneskelige forhold. En billedbeskrivelse i sig selv er altså ikke tilstrækkeligt. De billeder, der vælges som prøvemateriale, må ikke relatere sig åbenlyst til de studerede emner, og det må heller ikke være et materiale, der lægger op til beretning eller fortælling, fx tegneseriestriber.

Det er vigtigt, at det bliver en samtale og ikke et forhør, og denne del af prøven skal vurderes på det grundlag. En forudsætning for, at samtalen glider, er bl.a. eksaminandens ordforråd og sproglige beredskab generelt, men det vil ikke kunne kræves, at der optræder et bestemt antal gambitter, eller at der spores et bestemt antal endsige en bestemt slags kommunikationsstrategier.

Der kan på billedmaterialet være en kort titel på fransk, fx i forbindelse med et billede fra en avis.

Ad 3). Præsentation på fransk af det ukendte tekstmateriale på ca. 4 normalsider og samtale på fransk på grundlag heraf.

Tekstmaterialet skal have tilknytning til et af de studerede emner. Det ukendte tekstmateriale bør forsynes med kilde, forfatter, udgivelsesår og linjetæller, og det angives hvilket emne, materialet har tilknytning til. Som hovedregel gælder, at et tekstmateriale er et *tekstmateriale*. Dvs. der kan ikke inkluderes billeder. Dog vil der være tilfælde, hvor billeder naturligt indgår, fx hvis den ukendte tekst er en avisartikel (eller et uddrag af en sådan), hvor der i artiklen oprindeligt er et foto. Da vil billedet blot følge med og ikke medtælle i normalsideoptællingen. Censor står inde for, at de valgte tekster mht. sværhedsgrad er niveausvarende, og at formalia er opfyldt. Er dette ikke tilfældet, må censor gøre indsigelse.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, tilsammen skal dække de faglige mål og kernestoffet. Et for begrænset antal emner vil således ikke være et tilstrækkeligt grundlag for at kunne afprøve fagets og niveauets faglige mål og kernestof.

Eleverne skal på forhånd vide, hvilke emner, der indgår som grundlag for prøven.

I sin præsentation vælger eksaminanden selv, hvilken vinkel der lægges på teksten, hvad der er relevant at trække frem og ikke, osv., og dette gælder også et evt. medfølgende billede. Under præsentationen skal eksaminanden inddrage det studerede emne, som tekstmaterialet knytter sig til. I den efterfølgende samtale mellem eksaminand og eksaminator uddybes eksaminandens forståelse af tekstmaterialet og af dets relation til det studerede emne. Under præsentationen kan eksaminanden benytte egne noter, transparenter, elektronisk præsentation eller lignende, men oplæsning herfra kan ikke i sig selv tælle positivt i bedømmelsen. Under selve eksaminationen er der ikke tid til at konsultere noter, slå ord eller realia op eller lignende, men eksaminanden kan eksempelvis støtte sig til kortere gloselister eller mind-maps, ligesom eksaminanden kort kan citere fra nogle medbragte værker for at underbygge væsentlige pointer i sin perspektivering til det læste emne.

Det ukendte tekstmateriale i 1) og 3) kan ikke stamme fra et værk, hvorfra der er læst uddrag i undervisningen, men det kan fx godt være et uddrag af en anden tekst af samme forfatter. Tekstmaterialet til 1) og 3) kan ikke stamme fra samme værk.

Prøvematerialet vælges af læreren og sendes til godkendelse hos censor normalt senest 5 hverdage inden prøven.

I forberedelses- og eksaminationslokalet er alle hjælpemidler tilladt, bortset fra kommunikation med omverdenen.

Eksamensspørgsmålene fordeles ved lodtrækning blandt eksaminanderne. Hver eksaminand skal kunne vælge mellem mindst fire spørgsmål.

Trækning af spørgsmål til 24-timers forberedelse forestås skolens ledelse eller en repræsentant herfor. Eksaminator behøver altså ikke være til stede. Ved trækningen af spørgsmål til den korte forberedelsestid skal eksaminator samt enten censor eller institutionens leder være til stede.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen vurderes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som er angivet i 2.1.

Ved den skriftlige prøve lægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på fransk og disponere og fremstille et indhold, samt på at eksaminanden viser sikkerhed i den relevante syntaks og morfologi og behersker et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Oversættelse

I oversættelsen fra dansk til fransk, hvor eksaminanderne kan koncentrere opmærksomheden omkring det sproglige, forventes der med hensyn til grammatik, ordforråd og idiomatik en højere grad af korrekthed og nøjagtighed end i de frit producerede dele af besvarelsen.

Den frie skriftlige fremstilling

A. Indhold

For at besvarelsen er dækkende, skal eksaminanderne først og fremmest gennem deres behandling af det, som opgaveformuleringen kræver, vise, at de har forstået tekstmaterialets tematik og hovedindhold. Hvis de derefter er i stand til f.eks. at perspektivere eller fremføre egne synspunkter, kan dette vurderes positivt.

B. Sprogfærdighed

Ved bedømmelsen af eksaminandernes sprogfærdighed udgør kravet om forståelighed, nuancering og korrekthed en sammenhæng. Der må således på én gang tages hensyn til

- besvarelsens kommunikative værdi
- korrekthed og præcision inden for det franske sprogs grammatik, ordforråd og idiomatik
- variation i ordvalg og sætningsbygning
- selvstændig brug af tekstforlæggets ord og vendinger.

Mængden af fejl alene er ikke afgørende for vurderingen af en besvarelses kvalitet, men må ses i sammenhæng med den indholdsmæssige lødighed og fylde, herunder omfanget af eksaminandens selvstændige sprogproduktion, arten af fejl og disses fordeling på fejltyper. Fejl på et afgrænset område må anses for mindre belastende end fejl af flere forskellige typer, som tyder på udbredt usikkerhed.

Ved den mundtlige prøve lægges der vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, historie og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen. Den fransksprogede del af eksaminationen vægtes højest.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Der gives én samlet karakter for eksaminandens præstation. Der anlægges en helhedsvurdering af eksaminandens præsentations-, samtale- og redegørelseskompetence, forståelse af eksaminators spørgsmål, forståelse af og kendskab til det ukendte tekstmateriale, kendskab til det studerede emne og evne til at perspektivere til dette.

Ved bedømmelsen af den produktive sprogfærdighed lægges mest vægt på, hvad eksaminanden formår at udtrykke. Naturligvis skal eksaminanden tale så korrekt som muligt både med hensyn til udtale/intonation og grammatik, men i stedet for at opregne fejl skal eksaminator og censor snarere vurdere præstationen efter, i hvor høj grad eksaminanden reelt har formået at sige noget. En indholdsrig samtale med nogle sproglige fejl skal vurderes højere end en samtale, hvor eksaminanden ikke vover sig ud over de mest almindelige konstruktioner og derfor heller ikke laver så mange fejl.

4.4 Karakterbeskrivelser

Den 1. august 2006 blev 7-trinsskalaen indført i de gymnasiale uddannelser. Nedenfor præsenteres beskrivelser af udvalgte karakterer for henholdsvis den skriftlige og den mundtlige prøve. Disse karakterbeskrivelser har alene vejledende karakter. Bedømmelserne af de konkrete præstationer skal stadig ske på baggrund af

- de faglige mål (læreplanens pkt. 2.1)
- bedømmelseskriterierne (pkt. 4.3.)
- et professionelt, fagligt skøn
- en samlet vurdering af præstationen.

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse MUNDTLIG PRØVE
12	Fremragende	Eleven udtrykker sig i sin mundtlige præsentation af tekstmaterialet såvel som i samtale og diskussion i et klart og nogenlunde flydende sprog og med et alment og specifikt ordforråd. Eleven viser sikkerhed i tekstforståelse og i den relevante idiomatik, morfologi og syntaks med fortrinsvis uvæsentlige fejl. Præsentationen er selvstændig og velstruktureret. Både præsentationen og samtalen viser stor indsigt i tekstmaterialet og det tilknyttede emne, og eleven inddrager stort set alle relevante aspekter.
7	Godt	Eleven udtrykker sig i sin mundtlige præsentation af tekstmaterialet såvel som i samtale og diskussion i mindre flydende sprog. Eleven viser rimelig sikkerhed i tekstforståelse og ordforråd og i den relevante idiomatik, morfologi og syntaks, med en del fejl, som dog ikke forstyrrer kommunikationen. Præsentationen er sammenhængende. Både præsentationen og samtalen viser god indsigt i tekstmaterialet og det tilknyttede emne, og eleven inddrager flere relevante aspekter.
02	Tilstrækkeligt	Elevens sprog er gennemgående forståeligt, men mangler præcision, og der er flere alvorlige fejl, hvilket i nogen grad forstyrrer kommunikationen. Præsentationen er noget usammenhængende. Både præsentationen og samtalen viser, at tekstmaterialet i det væsentlige er forstået, og eleven inddrager i tilstrækkeligt omfang relevante aspekter i behandlingen af tekst og emne.

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse SKRIFTLIG PRØVE
12	Fremragende	Den skriftlige fremstilling er sammenhængende og med et alment og specifikt ordforråd. Eleven viser sikkerhed i den relevante idiomatik, morfologi og syntaks med fortrinsvis uvæsentlige fejl. Indholdet viser en indgående forståelse af tekstmaterialet. Besvarelsen er udførlig og inddrager stort set alle relevante aspekter.
7	Godt	Den skriftlige fremstilling er nogenlunde sammenhængende. Eleven viser rimelig sikkerhed i ordforråd og i den relevante idiomatik, morfologi og syntaks, med en del fejl, som dog ikke forstyrrer kommunikationen. Indholdet viser overvejende god forståelse af tekstmaterialet. Eleven inddrager mange, men ikke alle relevante aspekter i sin besvarelse.
02	Tilstrækkeligt	Den skriftlige fremstilling er noget usammenhængende, men gennemgående forståelig. Sproget mangler præcision, og der forekommer flere alvorlige fejl. Indholdet viser, at tekstmateriale og emne i det væsentlige er forstået. Eleven inddrager i tilstrækkeligt omfang relevante aspekter i sin besvarelse.